

نگاهی به مهم ترین فعالیت های دولت سیزدهم از زمان تشکیل هیأت وزیران و بررسی آنچه روحانی برای رئیسی به جا گذاشت

۱۰۰ روز آواربرداری و امیدواری

سازندگی، عمل بهبود شرایط عامه را در سپردن تقدیر جامعه به بازار جست و جوی می کرد. از همین رو دولت سابق به بی عملی خود به عنوان نقطه تمایز اثر بخش افتخار می کرد که تجلی آن در رهاسازی بازار مسکن قابل مشاهده است؛ رویگردی که عملاً خرید خانه برای طبقه متوسط را از یک اقدام سخت تبدیل به امری محال کرد و بازار این کالای مصرفی را تبدیل به محل جولان سوداگران و دلالتی کرد که با تضعیف قدرت خرید مردم روزبه روز تروتمندتر شدند. حال در شرایطی که رهبر انقلاب از «پیوست عدالت» به عنوان یک عامل جهت بخش در سیاست گذاری دولت سیزدهم یاد کرده اند، موضوعیت یافتن طبقات محروم نیز امری قطعی و تغلفناپذیر به حساب می آید. در چنین شرایطی یقیناً پیوستگی میان فعالیت اقتصادی و رفتار سیاسی نیز می تواند به کمک دولت بیاید، به گونه ای که به مرکز برگشتن حاشیه، امکان این را فراهم می آورد تا بخش بزرگی از لایه های طرد شده جامعه طی سال های اخیر نیز تبدیل به بازیگران اصلی دولت در مواجهه با رقبای داخلی و دشمنان خارجی شوند.»

فهم زبان بین المللی، یک دوقطبی سیاسی برای انتخابات ریاست جمهوری فراهم کرد. سیدابراهیم رئیسی از زمان حضور در انتخابات همواره بر این مساله تاکید کرد که یکی از اولویت های دولتش را بر تغییر ریل سیاست خارجی خواهد گذاشت. در این شرایط نگاهی به عملکرد ۱۰۰ روزه دولت سیزدهم نشان از آن دارد که عزم رئیسی و دولتمردانش برای تغییر کنه در بلندمدت می تواند در مواجهه میان ایران و غرب مناسبات سیاست خارجی کشور جدی است؛ مناسباتی که در بلندمدت می تواند در مواجهه میان ایران و غرب نیز سازنده باشد و دست جمهوری اسلامی را برای کاستن از فشارهای غرب بازتر کند.

خرید دارو و کالاهای اساسی ۳- اصلاح نظام توزیع و کاهش نقش واسطه ها در تامین مایحتاج عمومی مردم و مدیریت بازار جهت مهار و کاهش رشد نرخ تورم بالاخص در اقلام خوراکی ۵- حقوق و دستمزد در تمام سال های پس از انقلاب در هیچ دوره ای به اندازه ۸ سال دولت روحانی خیابان های کشور شاهد تجمع و تکرده بودند، نبود. در این میسان البته دولت وقت نیز به علت تمایلی که به حل مشکلات از طریق مذاکرات خارجی داشت، هیچ گاه به سمت چاره اندیشی صحیح در این باره نرفت، به گونه ای که خزانه دولت برای پرداخت حقوق مرادامه (اولین ماه دولت جدید) هم خالی بود و حسب ظاهر چاره ای جز چاپ پول وجود نداشت.

سیزدهم، شرایط کرونایی کشور هر چند التیام کاملی پیدا نکرده (مساله ای که در هیچ نقطه از جهان نیز نمی توان شاهد مثالی برای آن یافت) اما عمده این شرایط دشوار در بازه زمانی مذکور تغییر محسوس پیدا کرده است.

- ۱- سفر دولت به ۱۰ استان کشور و حضور رئیس جمهور در بین مردم ابه طور متوسط هر ۱۰ روز یک استان ۲- اهتمام به تقویت ریشه های هویت ایرانی و نظام اجتماعی ایران (جامعه روستایی و عشایری و...) ۳- احیای پروژه های نیمه تمام و نیمه تعطیل صنعتی، عمرانی و اقتصادی در استان ها ۴- در دسترس مردم بسودن مدیران و حذف فاصله بین مردم و کارگزاران دولتی ۵- توجه به طبقات فرودست و فراموش شدگان جامعه (حاشیه نشینان و اقشار دیده نشده مانند معراجیان، رفنگران و...) ۶- اهتمام به بخش کشاورزی و دامداری و حمایت از زندگی روستایی و عشایری به عنوان قشر مولد و کم هزینه جامعه ۷- اصلاح الگوی حکمرانی و رفتار مدیران مبتنی بر شرافت سیاسی و اقتصادی به سمت الگوی دولت مردمی اعم از حضور در میدان و در بین مردم، عملگرایی، تحرک و پویایی وزرا و بدنه دولت، عبور از بروکراسی اداری و...

- ۱- حدود ۱۰۰ ملاقات و گفت و گوی تلفنی با مقامات عالی خارجی ادر حد رئیس جمهور و نخست وزیر و وزیر خارجه و نماینده ویژه رئیس جمهور ۱۰۰ روز به طور متوسط هر روز یک ملاقات یا تماس ۲- عضویت دائم در پیمان شانگهای ۳- حضور فعال در اجلاس سران اقتصادی اگو و ایجاد زمینه توسعه تعاملات اقتصادی با کشورهای عضو ۴- امضای قرارداد سوآپ گاز میان ترکمنستان، ایران و آذربایجان که علاوه بر موانع مادی قدرت ژئوپلیتیک ایران را افزایش داده و امکان تاثیر گذار در مناسبات مرزی در شمال کشورمان را تقویت می کند. ۵- دیپلماسی موفق اقتصادی در خرید واکسن، فروش نفت و بهره برداری از منابع ارز در خارج از کشور ۶- بازسازی و ارتقای سطح روابط با همسایگان و ایجاد زمینه توسعه تعاملات اقتصادی و مناسبات سیاسی با همسایگان و کشورهای منطقه ۷- تعامل عزتمندانه و هوشمند با غرب جهت استیغای حقوق و منافع ملی ۸- نقش آفرینی فعال منطقه ای در مدیریت بحران افغانستان ۹- استقبال جامعه جهانی بالاخص کشورهای منطقه از استقرار دولت مقتدر و مستقل در ایران ۱۰- تقویت جبهه مقاومت و ارتقای قدرت و نفوذ منطقه ای ایران ۱۱- دیپلماسی فعال شخصی رئیس جمهور

مشکلات ارزی مهم ترین مشکل دهه ۹۰ به حساب می آمد، تا جایی که وعده حل این مشکل از طریق سیاست خارجی را می توان مهم ترین عامل پیروزی حسن روحانی در انتخابات سال ۹۲ دانست، با این حال مردم در ۸ سال گذشته شاهد اوج گیری نجومی نرخ ارز بودند، به گونه ای که عملاً بازگشت به شرایط سال ۹۲ و پیش از روی کار آمدن روحانی و برجام تبدیل به آرزوی بسیاری از مردم شد. در این زمینه در ابتدای دولت سیزدهم، اعضای دولت سابق اظهار می کردند حتی برای خرید واکسن کمبود ارز وجود دارد. از سوی دیگر، همه ۸ میلیارد دلار ارز ترجیحی دولت برای خرید دارو و کالاهای اساسی در سال ۱۴۰۰ از محل تنخواه بانک مرکزی تا مردادماه استفاده شده بود.

سیزدهم، شرایط کرونایی کشور هر چند التیام کاملی پیدا نکرده (مساله ای که در هیچ نقطه از جهان نیز نمی توان شاهد مثالی برای آن یافت) اما عمده این شرایط دشوار در بازه زمانی مذکور تغییر محسوس پیدا کرده است.

سازندگی، عمل بهبود شرایط عامه را در سپردن تقدیر جامعه به بازار جست و جوی می کرد. از همین رو دولت سابق به بی عملی خود به عنوان نقطه تمایز اثر بخش افتخار می کرد که تجلی آن در رهاسازی بازار مسکن قابل مشاهده است؛ رویگردی که عملاً خرید خانه برای طبقه متوسط را از یک اقدام سخت تبدیل به امری محال کرد و بازار این کالای مصرفی را تبدیل به محل جولان سوداگران و دلالتی کرد که با تضعیف قدرت خرید مردم روزبه روز تروتمندتر شدند. حال در شرایطی که رهبر انقلاب از «پیوست عدالت» به عنوان یک عامل جهت بخش در سیاست گذاری دولت سیزدهم یاد کرده اند، موضوعیت یافتن طبقات محروم نیز امری قطعی و تغلفناپذیر به حساب می آید. در چنین شرایطی یقیناً پیوستگی میان فعالیت اقتصادی و رفتار سیاسی نیز می تواند به کمک دولت بیاید، به گونه ای که به مرکز برگشتن حاشیه، امکان این را فراهم می آورد تا بخش بزرگی از لایه های طرد شده جامعه طی سال های اخیر نیز تبدیل به بازیگران اصلی دولت در مواجهه با رقبای داخلی و دشمنان خارجی شوند.»

فهم زبان بین المللی، یک دوقطبی سیاسی برای انتخابات ریاست جمهوری فراهم کرد. سیدابراهیم رئیسی از زمان حضور در انتخابات همواره بر این مساله تاکید کرد که یکی از اولویت های دولتش را بر تغییر ریل سیاست خارجی خواهد گذاشت. در این شرایط نگاهی به عملکرد ۱۰۰ روزه دولت سیزدهم نشان از آن دارد که عزم رئیسی و دولتمردانش برای تغییر کنه در بلندمدت می تواند در مواجهه میان ایران و غرب مناسبات سیاست خارجی کشور جدی است؛ مناسباتی که در بلندمدت می تواند در مواجهه میان ایران و غرب نیز سازنده باشد و دست جمهوری اسلامی را برای کاستن از فشارهای غرب بازتر کند.

سازندگی، عمل بهبود شرایط عامه را در سپردن تقدیر جامعه به بازار جست و جوی می کرد. از همین رو دولت سابق به بی عملی خود به عنوان نقطه تمایز اثر بخش افتخار می کرد که تجلی آن در رهاسازی بازار مسکن قابل مشاهده است؛ رویگردی که عملاً خرید خانه برای طبقه متوسط را از یک اقدام سخت تبدیل به امری محال کرد و بازار این کالای مصرفی را تبدیل به محل جولان سوداگران و دلالتی کرد که با تضعیف قدرت خرید مردم روزبه روز تروتمندتر شدند. حال در شرایطی که رهبر انقلاب از «پیوست عدالت» به عنوان یک عامل جهت بخش در سیاست گذاری دولت سیزدهم یاد کرده اند، موضوعیت یافتن طبقات محروم نیز امری قطعی و تغلفناپذیر به حساب می آید. در چنین شرایطی یقیناً پیوستگی میان فعالیت اقتصادی و رفتار سیاسی نیز می تواند به کمک دولت بیاید، به گونه ای که به مرکز برگشتن حاشیه، امکان این را فراهم می آورد تا بخش بزرگی از لایه های طرد شده جامعه طی سال های اخیر نیز تبدیل به بازیگران اصلی دولت در مواجهه با رقبای داخلی و دشمنان خارجی شوند.»

سازندگی، عمل بهبود شرایط عامه را در سپردن تقدیر جامعه به بازار جست و جوی می کرد. از همین رو دولت سابق به بی عملی خود به عنوان نقطه تمایز اثر بخش افتخار می کرد که تجلی آن در رهاسازی بازار مسکن قابل مشاهده است؛ رویگردی که عملاً خرید خانه برای طبقه متوسط را از یک اقدام سخت تبدیل به امری محال کرد و بازار این کالای مصرفی را تبدیل به محل جولان سوداگران و دلالتی کرد که با تضعیف قدرت خرید مردم روزبه روز تروتمندتر شدند. حال در شرایطی که رهبر انقلاب از «پیوست عدالت» به عنوان یک عامل جهت بخش در سیاست گذاری دولت سیزدهم یاد کرده اند، موضوعیت یافتن طبقات محروم نیز امری قطعی و تغلفناپذیر به حساب می آید. در چنین شرایطی یقیناً پیوستگی میان فعالیت اقتصادی و رفتار سیاسی نیز می تواند به کمک دولت بیاید، به گونه ای که به مرکز برگشتن حاشیه، امکان این را فراهم می آورد تا بخش بزرگی از لایه های طرد شده جامعه طی سال های اخیر نیز تبدیل به بازیگران اصلی دولت در مواجهه با رقبای داخلی و دشمنان خارجی شوند.»

رئیسری در سال های ریاست بر قوه قضائیه و افزایش رضایت عمومی از عملکرد این قوه و تبدیل شدن وی به نمادی از تفاوت مدیریت بی با دولت حسن روحانی (که به رقابت انتخاباتی سال ۹۶ میان رئیسی و روحانی بازمی گشت) باعث شد سیدابراهیم رئیسی برای ۱۸ میلیونی راهی پاستور شود تا دولت سیزدهم در یکی از دشوارترین شرایطی که تاریخ ایران به خود دیده است، کار خود را آغاز کند.

رئیسری در سال های ریاست بر قوه قضائیه و افزایش رضایت عمومی از عملکرد این قوه و تبدیل شدن وی به نمادی از تفاوت مدیریت بی با دولت حسن روحانی (که به رقابت انتخاباتی سال ۹۶ میان رئیسی و روحانی بازمی گشت) باعث شد سیدابراهیم رئیسی برای ۱۸ میلیونی راهی پاستور شود تا دولت سیزدهم در یکی از دشوارترین شرایطی که تاریخ ایران به خود دیده است، کار خود را آغاز کند.

رئیسری در سال های ریاست بر قوه قضائیه و افزایش رضایت عمومی از عملکرد این قوه و تبدیل شدن وی به نمادی از تفاوت مدیریت بی با دولت حسن روحانی (که به رقابت انتخاباتی سال ۹۶ میان رئیسی و روحانی بازمی گشت) باعث شد سیدابراهیم رئیسی برای ۱۸ میلیونی راهی پاستور شود تا دولت سیزدهم در یکی از دشوارترین شرایطی که تاریخ ایران به خود دیده است، کار خود را آغاز کند.

الف) مدیریت بحران در زندگی روزمره مردم کرونا

از ۳۰ بهمن سال ۹۸ و پروس کرونا تبدیل به بخشی انفاکناپذیر از زیست عمومی مردم ایران شد؛ میهمان ناخوانده ای که در زمانی کوتاه جهان را درگیر خود کرد و تلفات انسانی و شیوع گسترده اش عملاً باعث شد بسیاری از ورود به جهانی جدید و عصری با عنوان «عصر کرونا» سخن بگویند. در این میان مردم ایران هم استثنا نبودند و پیکهای مختلف کرونا را تجربه کردند که پس از مدتی پرس و جو درباره عدد تلفات روزانه، این ویروس به بخشی از اخبار روزانه مردم تبدیل شد.

با این مقدمه عملیات موفقیت آمیز واکسیناسیون عمومی و کاهش محسوس تلفات کرونای را می توان مهم ترین ماموریت دولت رئیسی در ۱۰۰ روز ابتدای فعالیتش دانست. مردم از یاد نبرده اند چند ماه پیش تعداد رسمی تلفات روزانه کرونا در کشور به نزدیک ۷۰۰ نفر در روز رسیده بود. قرنطینه خانگی و محدودیت های کرونایی فارغ از ضربه بنیان افکنی که به بسیاری از مشاغل وارد کرده بود، مردم را نیز با مشکلات روحی عده ای مواجه کرده بود و حتی رفت و آمدهای خانوادگی نیز با تعطیل شده بود یا در سایه ترس از عذرار شدن عزیزان برگزار می شد. از سویی وضع اسفناک بیمارستان ها و سردخانه ها و کمبود تخت در بیمارستان ها بخانه های درگیر با کرونا را با مشکلات عدیده ای مواجه کرده بود. همچنین کلاس های مدارس و دانشگاه ها در شرایط غیرحضوری برگزار می شد و این مساله باعث افت کیفیت آموزش در کشورمان شده بود. در کنار این موارد نخستگی فیزیکی و فشار روانی فعالیت های پیوسته کادر زحمتکش درمان را در موقعیتی استثنای قرار داده بود و این اصلطاک عملاً باعث افزایش تلفات انسانی نیز شده بود. جولان گروه ها و احزاب سیاسی نیز در این میان مزید بر علت شده بود و جریان فریگری و اصلاح طلبان ناتوانی خود در تامین واکسن برای مردم را معلول فقدان منابع ارزی و عدم پذیرش FATF می دانستند و در تلاش بودند از این طریق پروژه سیاسی خود را جلو ببرند. حال با گذشت ۱۰۰ روز از تشکیل هیات وزیران دولت

- ت) مبارزه با فساد، اشرافیگری و رانت خواری صیغه و سابقه رئیسی در دستگاه قضایی و تاکید همیشگی وی بر مبارزه جدی با فساد را می توان بخشی از نشانه های سیاسی رئیس جمهور به حساب آورد. از همین رو رئیسی چه در سال ۹۶ و چه در سال ۱۴۰۰ مبارزه با فساد را به عنوان یکی از محوری ترین شعارهای خود در انتخابات ریاست جمهوری طرح کرده و وعده ای که البته پس از رسیدن به پاستور نیز همواره بر پایبندی بر آن تاکید کرد. در این میان نگاهی به عملکرد کوتاه مدت دولت سیزدهم گواه آن است که رئیسی مبارزه جدی با فساد را در سرمنشا آن یعنی دستگاه اجرایی نصب العین خود قرار داده است.

- پ) ترمیم رابطه دولت- مردم و ارتقای سرمایه اجتماعی دولت همان طور که در ابتدای متن اشاره کردیم، مطابق تمام نظرسنجی های داخلی و خارجی، مردم روزه روز نسبت به آینده ناامیدتر می شدند و دولتمردان را در اداره جامعه و حل مشکلات شان ناکارآمد می دانستند و عموماً معتقد بودند در آینده وضع شان بدتر خواهد شد و در ادبیات نخبگان سیاسی، راجع به فروپاشی اقتصادی کشور و به صفر رسیدن درآمد کشور از محل فروش نفت، تورم ۱۰۰ درصدی و ونزول نلایی شدن کشور از حیث کاهش ارزش پول ملی سخن گفته می شد، به نحوی که رکورد نرخ ۲۲۰۰۰ تومانی دلار نیز ثبت شد. «وطن امروز» پیش از این در گزارشی تفصیلی با اشاره به این مساله نوشته بود: «بازگشت به گفتمان «عدالت اجتماعی» و موضوعیت یافتن طبقات محروم جامعه یکی از پیام های است که رئیس جمهور از زمان آغاز ریاست بر قوه اجرایی به دنبال مخابره آن به جامعه است؛ پیامی که در حاشیه سفرهای استانی رئیس جمهور و با حضور میان کبر نشینان و حاشیه نشینان نیز نمود پیدا کرد. با این حال پیگیری این رویه به شکل تخصصی نیازمند فهم صحیح از تعارض منافع موجود در الگوی توزیعی کشور و تغییر هدفمند آن به نفع اکثریت جامعه است. دولت روحانی به عنوان دولتی برآمده از مکتب توسعه اقتصادی و همسو با حزب کارگزاران

- حمله سایبری بنزینی، زلزله هرمزگان و اندیکا به رغم طراحی های پیچیده دشمن برای ایجاد آشوب در کشور در سالگرد وقوع آبان ۹۸ از طریق فراخوان های گسترده در فضای مجازی، عملیات رسانه ای وسیع در شبکه های ماهواره ای و حمله سایبری به زیرساخت های بنزین در کشور، با مدیریت بموقع و میدانی دولت و تدابیر به عمل آمده، تهدید موجود به فرصتی برای مخابره پیام آرامش به جامعه از جهت استقرار دولتی کارآمد و دارای توان بالای مدیریت بحران تبدیل شد. مدیریت عوارض زلزله در هرمزگان و اندیکا در شرایطی که هم مردم تحت فشارهای شدید اقتصادی قرار دارند و هم دولت با کمبودها و محدودیت های فراوانی روبه رو است، از دیگر جلوه های مدیریت بحران در ۱۰۰ روز اول دولت سیزدهم است.

- گزارش عملکرد با مدیریت بهینه تلفات کرونای را می توان مهم ترین ماموریت دولت رئیسی در ۱۰۰ روز ابتدای فعالیتش دانست. مردم از یاد نبرده اند چند ماه پیش تعداد رسمی تلفات روزانه کرونا در کشور به نزدیک ۷۰۰ نفر در روز رسیده بود. قرنطینه خانگی و محدودیت های کرونایی فارغ از ضربه بنیان افکنی که به بسیاری از مشاغل وارد کرده بود، مردم را نیز با مشکلات روحی عده ای مواجه کرده بود و حتی رفت و آمدهای خانوادگی نیز با تعطیل شده بود یا در سایه ترس از عذرار شدن عزیزان برگزار می شد. از سویی وضع اسفناک بیمارستان ها و سردخانه ها و کمبود تخت در بیمارستان ها بخانه های درگیر با کرونا را با مشکلات عدیده ای مواجه کرده بود. همچنین کلاس های مدارس و دانشگاه ها در شرایط غیرحضوری برگزار می شد و این مساله باعث افت کیفیت آموزش در کشورمان شده بود. در کنار این موارد نخستگی فیزیکی و فشار روانی فعالیت های پیوسته کادر زحمتکش درمان را در موقعیتی استثنای قرار داده بود و این اصلطاک عملاً باعث افزایش تلفات انسانی نیز شده بود. جولان گروه ها و احزاب سیاسی نیز در این میان مزید بر علت شده بود و جریان فریگری و اصلاح طلبان ناتوانی خود در تامین واکسن برای مردم را معلول فقدان منابع ارزی و عدم پذیرش FATF می دانستند و در تلاش بودند از این طریق پروژه سیاسی خود را جلو ببرند. حال با گذشت ۱۰۰ روز از تشکیل هیات وزیران دولت

ب) سیاست خارجی فعال و منطقه پایه

هر قدر روحانی سعی داشت سیاست خارجی را به عنوان مزیت اصلی خود در عرصه سیاسی کشور تثبیت کند اما قطع به یقین ضعیف ترین نمره دیپلماسی را می توان به دولت های یازدهم و دوازدهم داد. دولتی که عملاً با بیبشرت امکان و هزینه دیپلماسی کمترین آورده را برای کشور داشت، از سیاست خارجی برگی برای بازی در سیاست داخلی به دست آورد و در کنار اینها با حمله به منتقدان خود و متهم کردن آنها به عدم